

Skellefteå kommun

2022-05-06

kundtjanst@skelleftea.se

1 (23)

viktoria.israelssonolund@skelleftea.se

Dnr-SI 2022:255

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Medleskolan i Skellefteå kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Medleskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier *i hög utsträckning*, *i flera delar* eller *i låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i låg utsträckning* eller *i flera delar* anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna *i hög utsträckning* begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Medleskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver avsätta tid för regelbundna strukturerade samtal inom lärarkollegiet om planering och genomförande av undervisningen. Rektorn behöver även följa upp att det arbetet ger avtryck i undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver utarbeta och implementera strategier för att, på ett för eleverna lättförståeligt sätt, kommunicera syftet med lektioner eller arbetsområden.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar *i flera delar* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn bör, tillsammans med lärare, samt övrig personal och elever, gemensamt komma överens om och besluta om vilka ordningsregler som ska gälla på rasterna. Detta behöver sedan implementeras och efterlevas av all personal.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn bör tillsammans med huvudmannen skapa möjligheter till samverkan kring bedömningsfrågor med lärare från andra skolenheter.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **9 januari 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2022:255) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn och den biträdande rektorn löpande skapar sig en nulägesbild av skolan och undervisningen som bygger på uppföljning och analys av elevers enkätsvar om trivsel samt elevers studieresultat i ämnena svenska, matematik och engelska. En del av analysen görs utifrån eventuella skillnader mellan flickors och pojkars resultat och upplevelse av skolan. Utifrån rektorernas nulägesbild fördelas skolans resurser och lämpliga åtgärder sätts vid behov in. Rektorerna skapar på skolan en tydlig mötesstruktur där personalen kan mötas och bidrar till ett öppet klimat som möjliggör för lärarna att i det dagliga arbetet hjälpas åt och samarbeta. Det saknas dock formella forum för lärare att samverka kring undervisning och på så sätt skapa en gemensam syn och strategi vad gäller undervisning.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Rektorerna samlar in, följer upp och analyserar information

Av Skolinspektionens granskning framkommer att skolledningen, bestående av en rektor och en biträdande rektor, systematiskt, en gång per termin, analyserar studieresultat och undervisningens genomförande. I analysen är bland annat eventuella skillnader mellan flickor och pojkar en viktig aspekt. I resultatuppföljningen fokuserar rektorerna på ämnena svenska, matematik och engelska. Rektorerna hämtar i huvudsak in information till sin analys från skolans klasslärare med hjälp av ett

analysdokument¹, dock kompletteras informationsinhämtningen av en bredare bild från skolans trivselenkät och Skolinspektionens skolenkät. Observationer är en annan del av informationsinhämtningen och vid granskningen framgår att den biträdande rektorn i det dagliga arbetet är nära den pedagogiska verksamheten och därmed har stor insyn. Sedan tidigare finns en inarbetad rutin där den biträdande rektorn genomfört observationer i klassrummen för att med detta som underlag senare diskutera undervisning med lärarna på ett mer övergripande plan. Något som under pandemin fått stå tillbaka men som, enligt rektorerna, ska återupptas.

Det framgår i Skolinspektionens intervjuer att det underlag som samlas in diskuteras mellan rektorerna, lärare och speciallärare på särskilda analysträffar. Underlaget från analysarbetet används av rektorerna för att identifiera utvecklingsområden för kommande terminer. Dessa utvecklingsområden innebär konkreta förändringar i verksamheten och följs upp genom bland annat elevenkäter. Exempelvis har trygghet och studiero identifierats som sådana utvecklingsområden vilket har inneburit att en förstelärartjänst med särskilt ansvar för detta utsetts.

Arbetet ligger, förutom att identifiera utvecklingsområden, även till grund för hur olika resurser fördelas på skolan. Det görs en gång per termin, där vårterminens arbete är mer att betrakta som en utvärdering och revidering av resursfördelningen från höstterminen. Ett exempel på resursfördelning är att en årskurs delats in i två grupper, bland annat för att se till att målen för elevernas läsförmåga ska kunna uppfyllas. Dessa förändringar följs upp och utvärderas av rektorerna. Granskningen visar även att skolan på ett föredömligt sätt använder olika lokaler och klassrum flexibelt utifrån elevernas behov.

Skolinspektionen ser positivt på att rektorerna driver ett systematiskt kvalitetsarbete i syfte att utveckla verksamheten men vill samtidigt rekommendera skolledningen att bredda sin uppföljning och analys till att även inbegripa övriga ämnen som eleverna får undervisning i. Även om statistiken visar att skolenheten över tid uppvisar goda och jämna resultat är en breddad uppföljning viktig för att även kunna identifiera

¹ I analysdokumentet uppmanas bland annat lärarna att reflektera över vilka områden som gick bättre eller sämre för klassen generellt och vilken betydelse olika arbetssätt haft för detta.

framgångsfaktorer och utvecklingsområden som är kopplade till undervisningens genomförande eller de förutsättningar som lärarna ges inom ett eller flera ämnen.

Rektorerna identifierar behov och sätter in lämpliga åtgärder

För att få en övergripande bild av elevernas uppfattning om skolan använder sig Medleskolans rektorer av skolans egen trivselenkät och Skolinspektionens skolenkät. Trivselenkäterna analyseras utifrån bland annat kön tillsammans med lärare och representanter från elevrådet. Ett annat verktyg som används av rektorerna för att skapa sig en nulägesbild av skolan är det ovan nämnda analysdokumentet. Lärarna får i detta dokument reflektera över eventuella skillnader i pojkars och flickors resultat utifrån sin egen undervisning, en reflektion som följs upp tillsammans med rektorerna på medarbetarsamtalen.

Granskningen visar att rektorernas informationsinhämtning och analys tillsammans med andra signaler på ett bra sätt används för att identifiera behov av åtgärder. Insatser görs efter detta på skol-, klass- och gruppnivå. Ett exempel är en klass där det utifrån bland annat skolenkäten identifierades vad som benämns som en "antipluggkultur" där pojkar var överrepresenterade. I finns ett pågående riktat arbete tillsammans med Likabehandlingsteamet kring "machokultur" och pojkars motivation.

I Skolinspektionens intervjuer med rektorer, lärare, elevhälsa och elever framgår att de har påbörjat ett skolövergripande arbete kring studiero och trygghet med flera aspekter som angränsar till ett jämställdhetsarbete. En del av arbetet med studiero och trygghet har exempelvis bestått av en föreläsning om pojkars attityd till skolarbete och hur lärare och annan skolpersonal förhåller sig till pojkarna. Föreläsningen har bland annat inspirerat till att arbetet kring studiero och trygghet kompletterats av ett genusperspektiv, bland annat vad gäller ovårdat språk och "skojbråk". Skolinspektionens granskning visar att arbetet med jämställdhetsperspektivet på studiero och trygghet är i en tidig fas och fortsatt behöver utvecklas. Rektorerna och den förstelärare som är ansvarig för utvecklingsarbetet för att förbättra studiero och trygghet har påbörjat en analys där de söker efter strategier som möjliggör för alla elever, särskilt pojkar, att bidra med positiva aspekter till skolarbetet.

Funktionell mötesstruktur men det saknas forum för samverkan kring undervisning

Rektorn har på skolan skapat en fungerande mötesstruktur. Lärarkollegiet träffas för konferens-tid två gånger i veckan, elevhälsan träffas en gång i veckan med lärare som önskar och en gång i månaden har personalen gemensamma arbetsplatsträffar. Skolinspektionens granskning visar att det finns en tydlighet i vilka frågor som ska avhandlas vid vilket möte och att den biträdande rektorn är en aktiv del av denna

mötesstruktur. Det framstår som en svaghet att omsättningen på personalen i elevhälsan varit stor och därför har det varit svårt att skapa en stabilitet i Elevhälsoteamet. Det framkommer i granskningen att nyanställda lärare introduceras på ett lämpligt och planerat sätt. Den biträdande rektorn ser till att arbetslaget som den nya kollegan ska vara en del av är införstådda med den stöttning som behövs. Den mer undervisningsnära stöttningsen från lärarkollegiet anpassas utifrån behov beroende på vilka årskurser eller ämnen som är aktuella.

Det framgår att lärarna på skolan har flera informella kanaler för att samverka, platser i arbetsrum ligger i anslutning till varandra och i lärarrummet finns möjligheter till samtal. Dock saknas det ett formellt forum för lärarna att samverka kring undervisningsfrågor. De diskussioner som förs är i samband med de enstaka träffar som ordnas i samband med utvecklingsarbeten. Det saknas möjlighet till samplanering mellan lärare, något som framstår som särskilt viktigt då det på skolan endast finns en klass per årskurs och därmed saknas klasslärare i samma årskurs att samarbeta med. Granskningen visar även att det saknas strukturer för samverkan över yrkeskategorierna, exempelvis mellan lärare och fritidspedagoger.

Skolinspektionens granskning visar att det på Medleskolan finns en vilja att utvecklas och lära sig mer, såväl hos rektorn som hos lärare och övrig personal. Ett exempel på detta är att skolan deltar i många utvecklingsprojekt. Vid dessa utvecklingsprojekt avsätts tid till kollegiala diskussioner. Ett exempel som kan lyftas fram är ett pågående arbete med Skolverkets modul om tidig läsinlärning. Det har dock varit en stor omsättning av rektorer på skolan vilket inneburit att det till viss del saknats kontinuitet i dessa olika utvecklingsprojekt, något som bland annat visar sig i att det inte finns någon entydighet bland lärarna i huruvida det finns ett gemensamt arbets- och förhållningssätt till undervisningen på skolan. Det är en bild som bekräftas av Skolinspektionens intervju med rektorerna som menar att arbetet med en gemensam skolövergripande syn på undervisning kommit olika långt i lärarkollegiet. En del av detta arbete är de diskussioner, som nämndes ovan, där biträdande rektor diskuterar enskilt med lärarna utifrån skolans egna analysdokument. Diskussionen syftar till att gemensamt reflektera över vilken undervisning som varit lyckad i elevgruppen och hur läraren kan utveckla sin undervisning. Sammanfattningsvis visar granskningen att detta arbete kan utvecklas, Skolinspektionen bedömer därför detta som ett utvecklingsområde.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolan *i flera delar* motsvarar kvalitetskriterierna inom området men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver avsätta tid för regelbundna strukturerade samtal inom lärarkollegiet om planering och genomförande av undervisningen. Rektorn behöver även följa upp att det arbetet ger avtryck i undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att även om det finns en fungerande mötesstruktur på skolenheten och att lärarna diskuterar undervisningsfrågor tillsammans i samband med utvecklingsarbete så skulle undervisningen på skolan kunna förbättras genom att det skapas ett forum där lärare kan diskutera framgångsrika strategier i undervisningen.

Enligt skollagen ska rektor särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av skollagen framgår att rektorn ansvarar för att på skolenhetsnivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Rektorn har enligt läroplanen dessutom ett ansvar för att lärarna kontinuerligt ges möjlighet att samverka med varandra för att kunna utveckla utbildningen och för att eleverna ska få ett sammanhang i sina studier.

En viktig ledningsuppgift är enligt Skolverket att organisera verksamheten så att lärarsamarbete gynnas eftersom det är en viktig förutsättning för lärares professionella utveckling och lärande.² Det är för skolenheter en framgångsfaktor att lärare kontinuerligt träffas och diskuterar undervisningsfrågor med syfte att förbättra praktiken hos skolans alla lärare och med elevernas utveckling i fokus. Forskning visar att framgångsrika skolor kännetecknas av att lärare samarbetar gällande undervisning, samarbeten som till exempel kan innebära att lärare planerar tillsammans, undervisar tillsammans och delar med sig av material. För att det ska kunna ske är det viktigt att rektorn ger lärarna rätt förutsättningar för att kunna samverka med varandra.³ Rektorn behöver därmed på ett medvetet sätt sätta samman olika forum för pedagogiska

² <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/inspiration-och-reportage/samarbete-bygger-en-bättre-skola>

³ Höög, J. & Johansson, O. (red.) (2014) *Framgångsrika skolor – mer om struktur, kultur och ledarskap*, Lund: Studentlitteratur. Jarl, M, Blossing, U & Andersson, K (2017) *Att organisera för skolframgång: Strategier för en likvärdig skola*, Stockholm Natur och Kultur.

samtal. Organisationen med dess olika forum för samverkan ska också vara tydlig och känd i organisationen.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn skapar ett forum där det är tydligt att lärarna ska diskutera undervisningsfrågor. Forumet kan med fördel vara en del av den redan fungerande mötesstrukturen men det är viktigt att tid och förutsättningar tillgodoses av rektor och att diskussionen inte prioriteras bort för mer akuta spörsmål. I förlängningen möjliggör diskussioner i ett sådant forum att det skapas en tydligare samsyn kring undervisning på skolan och att framgångsrik undervisning som redan bedrivs identifieras, diskuteras och sprids i kollegiet.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att Medleskolan bedriver ett medvetet arbete för att undervisningen ska passa elevernas behov och vara tillgänglig för elever, på såväl grupp- som på individnivå. Det bedrivs en varierad undervisning med aktivt lärarstöd. Det framgår att eleverna har möjlighet att påverka och tycka till om undervisningen i det dagliga arbetet men det saknas ett formaliserat arbete för elevernas delaktighet och utvärdering. På skolan finns en struktur och tydlighet i undervisningen och granskningen visar att eleverna upplever en förutsägbarhet i undervisningsmiljön. Lärarna ger instruktioner på ett tydligt sätt så att eleverna vet vad de ska göra och på vilket sätt, dock medvetandegörs eleverna sällan om syftet med undervisningen.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Struktur och tydlighet i undervisningen

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen på Medleskolan har en viss struktur och tydlighet men avslutningen skulle kunna utvecklas ytterligare.

Lärarkollegiet på Medleskolan har för några år sedan gått en utbildning om inkluderande lärmiljöer. Utbildningen har enligt Skolinspektionens granskning fått direkta och ihållande resultat på undervisningen och lärare, elever och rektorer uppger i intervjuer att det på skolan finns en gemensam struktur i klassrummet. I strukturen ingår bildstöd, färgkodning samt skriftlig och muntligt kommunicerad planering för att skapa tydlighet för eleverna. Skolinspektionens intervjuer och observationer visar att det finns en förutsägbarhet i hur lektionen ska börja, hur eleverna får reda på vad de ska göra och att de olika inslagen i undervisningen följer en logik som eleverna kan följa. Vidare används olika skolövergripande verktyg för att synliggöra tidsramar och innehåll. Det framgår att den tänkta lektionsstrukturen på skolan innehåller någon form av avslut. Granskningen visar dock att avsluten i de allra flesta fall saknar viktiga aspekter som sammanfattning och reflektion.

Såväl intervjuer med elever och lärare som lektionsobservationer visar att lärarnas tydliga instruktioner gör att eleverna kommer igång med arbetet direkt. Lärarna arbetar aktivt under lektionerna med att skapa engagemang och de elever som är avvaktande får kompletterande instruktioner och stöd. Granskningen visar att lärarna kontinuerligt uppmuntrar eleverna i klassrummet och svarar på de frågor som kommer upp. Vid eventuellt avstannat arbete hos någon enskild elev ges stöttning och instruktioner av läraren. Undervisningen på Medleskolan är varierad och eleverna får öva på att lösa olika typer av uppgifter enskilt, i grupp och i helklass.

Granskningen visar att arbetet med undervisningsstruktur till stor del fungerar bra. Det finns dock delar som kan utvecklas. Det framgår att lärarna är duktiga på att tydliggöra för eleverna vad de ska arbeta med och på vilket sätt, det saknas däremot skolövergripande strategier för att förklara syftet med undervisningen. I intervjuer med lärare och elever framkommer att syftet med undervisningen sällan diskuteras på ett för eleverna anpassat sätt. Läroplanen kommuniceras vid ett fåtal tillfällen till eleverna men då utan att den tillgängliggjorts och konkretiserats till den aktuella undervisningen. Det framkommer samtidigt att positiva exempel finns. Ett sådant observerat exempel är en lektion i svenska där eleverna inför ett undervisningsinslag med "parläsning" diskuterade i par och helklass varför de gjorde uppgiften. Skolinspektionen anser att detta generellt är något som behöver förbättras och lyfter därför fram detta som ett utvecklingsområde, se nedan.

Elevers olika behov och förutsättningar

Det framgår av Skolinspektionens granskning att lärarna på Medleskolan använder sig av olika metoder för att kartlägga elevernas kunskaper. Exempelvis används digitala verktyg för att kartlägga elevernas kunskaper i matematik och svenska. Lärarna

undervisar även samma klass i majoriteten av elevernas ämnen under en längre tid och har därför en bra bild av elevernas kunskaper och behov. Det framgår att det vid uppstart av arbetsområden på den enskilda lärarens initiativ till viss del förekommer olika metoder för att kontrollera hur eleverna ligger till. Metoder som exempelvis mindmaps används för att läraren ska utforma undervisningen så den passar klassens nivå.

Granskningen visar att Medleskolan har ett väl fungerande arbete för att kartlägga enskilda elevers behov av anpassningar. Det finns ett arbete på skolan som syftar till att skapa goda förutsättningar för att alla elever ska ha möjlighet att lyckas, bland annat genom tydliga strukturer på lektioner med stödmaterial som tydliggör instruktioner och planerad tidsåtgång. Skolan arbetar även med klassrumsklimatet där det ska vara öppet för olikheter i elevgruppen och en förståelse över att uppgifter kan lösas på olika sätt. Som beskrivits ovan är lärarna aktiva i klassrummet med stöttning för att bibehålla engagemang. Det finns även ett aktivt arbete med att elever ska hjälpa varandra och lära av varandra i undervisningen. Exempelvis kan en bänkgreanne som löst samma uppgift tidigare få förklara.

Utifrån Skolinspektionens granskning framgår att det på Medleskolan också bedrivs ett medvetet arbete för de elever som behöver ytterligare stöd i undervisningen. Arbetet sker i huvudsak i klassrummet och med hjälp av resurspersoner och fritidspedagoger. Dessa stöttar enskilda elever. Det finns även möjlighet till stöttning utanför klassrummet både enskilt och i grupp. Detta arbete görs med hjälp av speciallärare, resurspersoner eller fritidspedagoger.

Det finns en medvetenhet bland lärarna på Medleskolan om att arbetet med att stötta eleverna som behöver mer utmaning inte kommit lika långt som arbetet med anpassning och stöd för elever som är i behov av det. Det visar sig däremot i Skolinspektionens intervjuer med lärare och elever att arbetet för att utmana alla elever finns och utgår från flera olika strategier. Antingen är undervisningen utmanande för alla och lärarna stöttar de elever som behöver stöd eller så finns det i undervisningen möjlighet att nivåanpassa och utveckla det enskilda arbetet. Det används även individualiserade utmaningar och extrauppgifter i undervisningen med exempelvis arbetsblad eller enskilt arbete på dator.

Metoder för planering och utvärdering med elever

Skolinspektionens granskning visar att det inte finns något formaliserat och sammanhållet arbete med hur eleverna är delaktiga i planering eller utvärdering av undervisning. I intervjuer med lärare och elever framkommer att den utvärdering som görs är vid enstaka tillfällen. På liknande sätt är delaktighet för eleverna sporadiskt och

kan röra mindre beslut som om de vill arbeta enskilt, i par eller i grupp. Däremot görs detta informellt i det dagliga arbetet. Lärarna på skolan är klasslärare och har eleverna i sin klass i större delen av deras ämnen. De känner eleverna väl, vet vad som intresserar dem och märker om något är uppskattat eller inte vilket kan betraktas som en form av utvärdering. Lärarna uppger även i intervjuer att eleverna är tydliga i sin kommunikation och uttrycker om något är bra eller dåligt. På liknande sätt kan delaktighet förstås som en del i det löpande arbetet. Lärarna använder sig av signaler som de fått av eleverna i planeringen av undervisningen. Det finns med detta förhållningssätt en risk att elever som inte är lika tydliga i sin kommunikation lämnas utanför arbetet med utvärdering och delaktighet.

Detta bekräftas även av resultatet från Skolenkäten där det framkommer att eleverna på Medleskolan inte upplever att de har möjlighet att påverka skolarbetet.⁴ Rektorerna har reagerat på resultatet och påbörjat ett arbete med delaktighet. Arbetet har framförallt inriktat sig på att skapa en samsyn mellan elever och personal om vad delaktighet innebär. Det har exempelvis förts en diskussion med eleverna om vilka ramar som lärare behöver förhålla sig till och vilken skillnad det är på delaktighet och att bestämma. Skolinspektionen förutsätter att skolenheten arbetar vidare med detta genom att lärarna tillsammans utarbetar metoder för att kommunicera när eleverna är delaktiga och har möjlighet att påverka.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolan *i flera delar* motsvarar kvalitetskriterierna inom området men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver utarbeta och implementera strategier för att, på ett för eleverna lättförståeligt sätt, kommunicera syftet med lektioner eller arbetsområden.

⁴ Av resultaten från Skolenkäten 2021 framgår det att eleverna i årskurs 5 på Medleskolan skattat *Argumentation och kritiskt tänkande/Delaktighet och inflytande* på skolan lägre än rikets genomsnitt för enkätomgången. 5,9 i jämförelse med 6,9 på den 10-gradiga skalan.

Den granskning som genomförts visar att lärarna på skolan arbetar aktivt med en tydlighet och struktur i undervisningen. Skolinspektionen menar emellertid att arbetet behöver kompletteras med att lärarna på ett mer samlat och medvetet sätt arbetar med att förmedla undervisningens syfte till eleverna.

En framgångsfaktor i undervisning är att det är tydligt för eleverna vad de förväntas lära sig och utveckla. Det är med andra ord viktigt att läraren inte bara tydliggjort syftet med olika moment eller aktiviteter för sig själv utan syftet måste även vara tydligt för eleverna. Att syftet med undervisningen utgår från de kunskaper och värden som framgår av de nationella målen i läroplanen (Lgr 11)⁵ innebär inte att läraren ska redovisa exakt vad som står i kursplanen och kunskapskraven, eller för den delen hänvisa eleverna till att läsa dessa texter själva. Forskning visar på vikten av att läraren har en så pass tydlig idé om undervisningens koppling till styrdokument att den på ett kortfattat och för eleverna lättförståeligt sätt kan förmedla syftet.⁶

Lärarens kännedom om elevgruppen är en viktig del i att syftet förmedlas på ett anpassat sätt. Det finns inte ett tillvägagångssätt som rekommenderas utan är upp till lärarens professionella bedömning. Det är exempelvis inte alltid information om syftet behöver ges i början av en lektion utan läraren kan lika gärna kommunicera detta med eleverna kontinuerligt under lektionerna. Det är även förståeligt om det emellanåt förekommer lektioner där läraren bedömer att syftet inte behöver tydliggöras, exempelvis är det rimligt vid lektioner där eleverna fortsätter ett arbete som introducerats vid en tidigare lektion.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna på skolenheten utvecklar ett arbete med att tydliggöra syftet med undervisningen på ett för eleverna anpassat och för åldern förståeligt sätt. Lämpligt vore om det integrerades i det på skolan redan pågående arbetet kring struktur och tydlighet under lektioner. Förslagsvis konkretiserar lärarna tillsammans hur arbetet med att tydliggöra syfte kan genomföras och sprider de goda exempel som finns inom kollegiet. I förlängningen kan arbetet med att tydliggöra syftet möjliggöra elevers reflektion kring det egna lärandet och även stärka elevers motivation.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

⁵ I begreppet *läroplan* inkluderas här även kursplanerna, eftersom dessa ingår i kapitel 5 i Lgr 11.

⁶ Håkansson, J. & Sundberg, H. (2012) *Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell forskning*, Stockholm: Natur & Kultur.

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen
Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar *i flera delar* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att skolan har påbörjat ett samlat arbete med att skapa studiero i klassrummen som kommit olika långt i olika klasser och grupper. Skolan har utifrån kartläggningar och signaler i det dagliga arbetet uppmärksammat ett behov av att arbeta med trygghet. Arbetet har påbörjats med enskilda insatser i form av bland annat revidering av skolans ordningsregler. Vid granskningen framkommer dock att det bland personalen saknas ett gemensamt förhållningssätt gällande ordningsregler och vilka påföljder som gäller om dessa inte följs av eleverna. För eleverna innebär detta en otydlighet som i förlängningen kan leda till otrygghet.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Ett pågående arbete för att skapa studiero

Arbetet med studiero är tillsammans med trygghet en del av Medleskolans prioriterade utvecklingsarbete. Arbetet har initierats av biträdande rektor bland annat med anledning av resultaten på Skolinspektionens skolenkät och skolans egen trivselenkät. Resurser för arbetet har satts in i form av en förstelärartjänst med inriktning mot trygghet och studiero. Den biträdande rektorn har delegerat delar av utvecklingsarbetet till försteläraren som är den som driver arbetet.

Skolans arbete med studiero har bland annat bestått av klassaktiviteter där lärare och elever tillsammans diskuterat vad studiero är. Skolinspektionens granskning visar att detta arbete med att skapa samsyn varit framgångsrikt och i intervjuer med lärare, elever och elevhälsan framgår att det finns en gemensam bild. I skolans arbete har även lärare, enskilt och i kollegiet, arbetat med sin roll kopplat till studiero. Det har bland annat gjorts med att auskultera i varandras klassrum. Såväl intervjuer som lektionsobservationer ger en varierad bild över i hur stor utsträckning det råder studiero. Vid Skolinspektionens granskning framkommer att hur långt utvecklingsarbetet kommit skiljer sig åt beroende på lärare och klasser. I flertalet

klasser och vid en stor andel av lektionerna råder en god studiero men det finns också exempel på lektioner och grupper som behöver arbeta vidare med detta.

Behovet av ett utökat trygghetsarbete har identifierats

I Skolinspektionens granskning framkommer att elevernas uppfattning av tryggheten på skolan kartläggs systematiskt genom bland annat trygghetsvandringar, enkäter och samtal med såväl lärare som biträdande rektor. Resultaten följs upp och analyseras på en övergripande nivå men även utifrån köns-, grupp- och individperspektiv.

Arbetet med trygghet är tillsammans med tidigare nämnda studiero en del av skolans prioriterade utvecklingsarbete. Arbetet har initierats med anledning av resultatet på de kartläggningar som gjorts, men även efter incidenter med kränkningar och bråk. Det har därför genomförts en del åtgärder för att öka tryggheten på skolan. Exempel på olika åtgärder är att omklädningsrum till idrotten efter signaler i trivselenläter flyttats och schemat har ändrats om så att inte alla elever har rast samtidigt. Förebyggande arbete som tidigare gjorts men stannat av i och med Covid-19 har varit att skapa en känsla av gemenskap över alla årskurser. Elever har genom samverkan och gemensamma aktiviteter i tvärgrupper över olika åldersgrupper skapat relationer med yngre och äldre kamrater.

Skolinspektionens granskning visar att det på Medleskolan finns en otydlighet kring vilka ordningsregler som gäller på rasterna och hur de ska efterföljas. På skolan finns dock gemensamma ordningsregler. Eleverna görs genom elevråd delaktiga i att revidera dessa ordningsregler och vårdnadshavare informeras i sin tur om dem. Det framkommer i intervjuer med lärare och rektorer att mängden ordningsregler och möjligheten att lägga till nya skapar en inkonsekvens som riskerar att resultera i missförstånd. Det saknas i personalgruppen en samsyn kring vilka ordningsregler för raster som gäller. Hur personalen tolkar att ordningsreglerna ska efterlevas kan även det vara olika. Vilka regler som upprätthålls kan med andra ord variera från rast till rast och inkonsekvensen skapar enligt Skolinspektionens granskning, observationer och intervjuer med elever, lärare och rektor, en osäkerhet för vad som gäller.

Det framgår av Skolinspektionens granskning att arbetet med trygghet på rasterna inte är tillfredställande. Även om skolan genomfört vissa åtgärder för att öka tryggheten på rasterna så visar granskningen att detta inte varit tillräckligt. Elever upplever miljön kring rasterna som bråkig och stundtals otrygg. Det är en bild som delas av personalen på skolan och rasten framhålls som den tid där behovet av arbete med trygghet är som störst. En orsak som granskningen identifierar, förutom nämnda otydlighet kring regler, är den stora skolgården med många vrår och skymda platser. Personal ute på raster har inte uppsyn över hela skolan och skolgården är svår att få överblick över.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolan *i flera delar* motsvarar kvalitetskriterierna inom området men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn bör, tillsammans med lärare, samt övrig personal och elever, gemensamt komma överens om och besluta om vilka ordningsregler som ska gälla på rasterna. Detta behöver sedan implementeras och efterlevas av all personal.

Skolinspektionens granskning visar att skolan med olika verktyg kartlägger elevernas trygghet. Utifrån bland annat dessa kartläggningar har skolgården och rasterna identifierats som problemområden. De åtgärder som än så länge satts in är inte tillräckliga och behöver kompletteras med ett samlat arbete kring trygghet på rasterna.

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet och de ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet.

Att eleverna känner sig trygga i skolan är inte bara ett mål i sig, utan också en förutsättning för att eleverna ska ha möjlighet att tillgodose sig undervisning. Skolinspektionens enkäter visar att det finns ett tydligt samband mellan elevers trygghet och hur de i övrigt uppfattar skolan. Otrygga elever har en mer negativ bild av skolarbetet jämfört med trygga elever.⁷ Det är viktigt att trygghetsarbetet gäller hela utbildningen och då innefattas skolmåltider, korridorer, skolgården under raster med mera. Utbildningen kan med andra ord inte begränsas till undervisningen i lektionssalar och övriga studieutrymmen. En förutsättning för ett framgångsrikt trygghetsarbete är att de olika delar som utbildningen består av betraktas som en enhet och all personals ansvar. Med andra ord bör inte ansvar delas upp mellan personalgrupper där vissa delar betraktas som viktigare.

⁷ Skolinspektionen (2017d) *Skolenkäten 2015-2016: Resultat från elever i årskurs 9*, Stockholm: Skolinspektionen.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tar ansvar för att det finns ett gemensamt förhållningssätt mellan lärarna och den övriga personalen i arbetet för att upprätthålla en trygg skolmiljö. Det kan förslagsvis innebära att rektorn initierar en för hela personalen gemensam diskussion om vilka ordningsregler som ska gälla och hur de ska efterlevas. Det är viktigt att även eleverna fortsatt görs delaktiga i diskussioner om skolans ordningsregler. Resultatet från diskussionen bör implementeras i arbetet. Skolinspektionen rekommenderar även att rektorn ser till att det finns vuxna på skolgården där eleverna vistas för att kunna förebygga och ingripa i de fall det behövs.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorerna följer upp och analyserar kunskapsresultat tillsammans med lärare. Det saknas ett samlat arbete för att analysera avvikelser i betygssättningen, däremot indikerar informella kontakter med mottagande högstadieskola att betygen motsvarar Medleskolans elevers kunskapsnivå. Lärarna använder sig av flera olika strategier för att kvalitetssäkra sina betyg, exempelvis Skolverkets bedömningsstöd i svenska, matematik och engelska. Det finns ett öppet klimat i lärarkollegiet som möjliggör diskussioner vid svåra fall av bedömning och betygssättning men det saknas avsatt tid för regelbunden sambedömning och samarbete med kollegor från andra skolor.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Uppföljning och analys av lärarnas bedömning och betygssättning

Av Skolinspektionens granskning framkommer att rektorerna vid Medleskolan systematiskt och regelbundet, en gång per termin, analyserar elevernas studieresultat. I resultatuppföljningen fokuserar rektorerna på eventuella skillnader mellan flickor och pojkar, något som diskuteras tillsammans med aktuell lärare. Det finns inget samlat arbete för att analysera avvikelser i bedömningar och betygssättning mer än ett

informellt samarbete med mottagande skolenhet. Rektorerna har god kontakt med rektorer och lärare på den högstadieskola där de flesta elever från Medleskolan börjar i årskurs 7. Det finns från denna skola inga indikationer på att betygen från årskurs 6 skulle avvika från elevernas kunskapsnivå.

Det finns på skolan inget samlat arbete för att jämföra betyg och resultaten på nationella prov men de nationella proven används i praktiken av lärare som en värdemätare på elevernas resultatuppföljning. Covid-19 har inneburit att de nationella proven inte genomförts som planerat de senaste läsåren. Därmed finns inte heller någon officiell statistik att tillgå kring eventuella avvikelser mellan betygsresultat och resultat på de nationella proven. De senaste officiella uppgifterna hämtas från läsåret 2018/19, då skolenhetens bedömningar låg något över genomsnittet för riket som helhet.

Informella diskussioner men behov av sambedömning

Skolinspektionens granskning visar att lärarna använder sig av en variation av examinationsmetoder så att eleverna har möjlighet att på olika sätt visa sina kunskaper. Då lärarna är klasslärare och har samma elever i de flesta ämnen har de möjlighet att vid omdömen och betyg ta hänsyn till kunskaper de visat i andra ämnen. Det finns på skolan ett digitalt system med ändamålsenliga dokumentationsmöjligheter.

På skolan finns ett arbete med sambedömningar när de nationella proven rättas. Lärare med elever i lägre årskurser deltar i bedömningen av proven för årskurs 6 och i arbetet med de nationella proven för årskurs 3 involveras även speciallärare i bedömningen. Granskningen visar att det innan Covid-19 fanns ett strukturerat samarbete med en annan större skolenhet i kommunen vad gällde sambedömning i nationella proven i årskurs 3 och 6, ett arbete som rektorerna planerar att återuppta.

Det framkommer i Skolinspektionens intervjuer att Skolverkets bedömningsstöd konsekvent används i ämnena svenska, matematik och engelska, detta för att skapa likvärdighet gällande bedömningar. I övriga ämnen saknas detta uttalade arbete med bedömningsstöd.

Granskningen visar att det i lärarkollegiet och tillsammans med speciallärare i viss utsträckning i det dagliga arbetet finns diskussioner om bedömningar och betygssättning. Diskussionerna möjliggörs av att skolenheten inte är så stor och att det finns ett öppet klimat. Det framkommer även att enskilda lärare diskuterar bedömningar och betyg med lärare på andra skolenheter. Dock visar granskningen att diskussioner och sambedömningar sker vid upplevt behov och på enskilda lärares

initiativ. Det saknas ett kontinuerligt arbete på rektorernas initiativ med avsatt tid och möjlighet för sambedömning och diskussion om bedömning och betyg, både inom skolan och med lärare på andra skolor. Det framstår i granskningen som att ett samarbete med andra skolenheter är viktigt eftersom det på Medleskolan enbart finns en klass per årskurs och läraren därmed inte har någon årskurskollega att diskutera bedömning och betygssättning med.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolan *i flera delar* motsvarar kvalitetskriterierna inom området men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn bör tillsammans med huvudmannen skapa möjligheter till samverkan kring bedömningsfrågor med lärare från andra skolenheter.

Granskningen visar att lärarna på skolenheten har flera olika strategier för att säkra kvaliteten på elevernas betyg och omdömen. Möjligheten till informella samtal inom lärarkollegiet framförs som en av dessa strategier. Rektorn behöver dock skapa forum för regelbunden kvalitetssäkring av bedömningar med kollegor inom skolenheten men även med kollegor från skolenheter i närheten.

Det ligger i lärarens profession att bedöma var eleven befinner sig i relation till de nationella kunskapskraven. Likvärdigheten i detta arbete är viktig och då inte enbart i samband med betygssättning utan även vid bedömningar som lärarna behöver göra i icke-betygssättande årskurser. Det är därför noga att lärarnas bedömningar sker med utgångspunkt i kunskapskraven och den nationella nivån för vad som avses med att ha uppnått olika kunskapskrav.

För att lärare ska kunna göra professionella och likvärdiga bedömningar behövs redskap och förutsättningar att kvalitetssäkra sin betygssättning på olika sätt. Skolverket lyfter fram sambedömning som ett betydelsefullt redskap för en sådan kvalitetssäkring. Det finns från forskning några faktorer som har visat sig gynna god sambedömning. En sådan faktor är tydlig struktur för själva sambedömningssituationen (exempelvis fasta tider, lokaler och arbetsgång) och ett

tydligt ledarskap i sambedömningsgrupperna som håller ihop diskussionerna.⁸ Rektorn har en betydelsefull roll för att skapa förutsättningar för en sådan tydlig struktur.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn ser till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor göra sambedömningar och diskutera bedömningar.

Eftersom det saknas årskurskollegor inom skolenheten bör detta göras i samarbete med en annan eller flera andra skolenheter. Detta kan förslagsvis ske genom att skapa såväl fysiska som digitala forum.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av undervisningsrådet Veronica Bonivart Säfström.

I den slutliga handläggningen har utredarna Johan Runemark Brydsten (föredragande), Robert Sondell, Kajsa Wennberg och Mattias Ryd medverkat.

⁸ Skolverket (2013) Stödmaterial, *Sambedömning i skolan – exempel och forskning*.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Åtta lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor och biträdande rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 30 mars 2022 och den 31 mars 2022. Besöket genomfördes av Johan Runemark Brydsten, Kajsa Wennberg och Robert Sondell.

Medleskolan är en kommunal skola belägen i Medle, cirka 10 km väster om centrala Skellefteå. På skolan bedrivs undervisning i årskurserna F – 6. Eleverna i årskurs 6 får en dag per vecka undervisning på Lejonströms skola som ligger i samma skolområde. Totalt har skolenheten knappt 150 elever. Medleskolan leds av en rektor och en biträdande rektor. Enligt Skolverkets officiella uppgifter var drygt 80 procent av andelen lärare med legitimation och behörighet omräknat till heltidstjänster höstterminen 2021. Inom skolans organisation finns även ett elevhälsoteam bestående av bland annat speciallärare, skolsköterska och kurator.